

2009D33527

31 700 V

**Vaststelling van de begrotingsstaten van het
Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het
jaar 2009**

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld

De vaste commissies voor Justitie, voor Buitenlandse Zaken, voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de algemene commissies voor Jeugd en Gezin en voor Wonen, Wijken en Integratie hebben enkele vragen en opmerkingen over de kabinetsreactie op het rapport van de Mensenrechtencommissaris van de Raad van Europa over (bescherming van) mensenrechten in Nederland naar aanleiding van zijn bezoek aan Nederland van 21–25 september 2008 (31 700 V, nr. 95) ter beantwoording aan het kabinet voorgelegd. Deze vragen, alsmede de daarop op ..... gegeven antwoorden, zijn hieronder afgedrukt.

De voorzitter van de commissie voor Justitie,
De Pater-van der Meer

De voorzitter van de commissie voor Buitenlandse Zaken,
Ormel

De voorzitter van de commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijks-
relaties,
Leerdam

De voorzitter van de algemene commissie voor Jeugd en Gezin,
Heijnen

De voorzitter van de algemene commissie voor Wonen, Wijken en
Integratie,
Van Gent

De griffier van de commissie voor Justitie,
Nava

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Algemeen

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de kabinetsreactie op het visitatierapport van Mensenrechtencommissaris van de Raad van Europa, de heer Hammarberg. Zij hebben daarover enkele vragen.

Heeft het kabinet de indruk dat de frequentie waarmee de afgelopen twee jaren diverse internationale, waaronder Europese, rapporten over Nederland zijn verschenen nogal hoog is, dat die rapporten veelal meer van hetzelfde zijn en ten opzichte van elkaar niet veel nieuwe gezichtspunten opleveren en dat derhalve ook de kabinetsreacties op die rapporten min of meer inwisselbaar zijn? Zo ja, geeft dit aanleiding om te bezien op welke wijze daarmee in Europees verband anders kan worden omgegaan?

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de kabinetsreactie bij het rapport en aanbevelingen van de Mensenrechtencommissaris van de Raad van Europa. Deze leden hebben daarbij de volgende vragen.

De leden van de PvdA-fractie lezen in de kabinetsreactie dat een groot deel van de aanbevelingen van de Mensenrechtencommissaris betrekking zou hebben op reeds eerder in gang gezet beleid. Dit bevreedt deze leden enigszins en doet bij hen de vraag rijzen of de Mensenrechtencommissaris ten tijde van zijn rapportage op de hoogte was of kon zijn van de laatste stand van zaken ten aanzien van de desbetreffende onderdelen. Of betreft het beleid dat pas na de rapportage is ingezet? Mede gezien het feit dat het kabinet op vele punten opmerkingen maakt in de zin van dat de aanbevelingen reeds onderdeel van beleid zijn, vragen de leden van de PvdA-fractie zich af of de Mensenrechtencommissaris zich op alle onderdelen in de kabinetsreactie kan vinden? Is de Mensenrechtencommissaris om een reactie gevraagd? Zo ja, hoe luidde die? Zo nee, waarom niet en kan die reactie alsnog worden gevraagd?

De leden van de SP fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de onderhavige kabinetsreactie en hebben hierover nog een aantal opmerkingen en vragen.

De leden van de GroenLinks-fractie danken het kabinet voor zijn reactie op het rapport van de Mensenrechtencommissaris van de Raad van Europa. Deze leden vinden dat de buitengewoon ernstige constatering van Mensenrechtencommissaris zeer serieus genomen moeten worden. Zij delen zijn zorgen en verzoeken om een nadere toelichting op de kabinetsreactie op een aantal aanbevelingen.

Nationaal systeem ter bescherming van mensenrechten

De leden van de CDA-fractie vragen hoe het tijdspad voor het wetgevingstraject in het kader van de oprichting van een Nationaal Instituut voor de Rechten van de Mens (NIRM) eruit ziet. Is 2010 haalbaar als startdatum van het NIRM? Zal het NIRM zich met een veel breder terrein dan enkel discriminatie kunnen bezig houden?

De leden van de PvdA-fractie vragen of het NIRM nog steeds op 1 januari 2010 van start gaat?

1. Ensure a uniform application and interpretation of international treaties in national Law

De leden van de SP-fractie vragen of het kabinet op dit punt nog mogelijk-

heden tot verbetering van het beleid ziet. Wat is de kabinetsreactie op de constatering dat de verschillende rechtscolleges in Nederland verschillend omgaan met bijvoorbeeld artikel 2 van het Kinderrechtenverdrag dat discriminatie verbiedt. De Raad van State past in vreemdelingenzaken dit artikel niet toe, terwijl de Centrale Raad voor Beroep dit wel doet.

2. Ensure that ombudswork for children is undertaken within the ombudsman office or through a separate institution

De leden van de PvdA-fractie hebben onlangs kennisgenomen van een uitspraak van de minister voor Jeugd en Gezin, waarin hij zich positief uitlaat over de wenselijkheid van een kinderombudsman.¹ Hoe verhoudt deze uitspraak zich tot de meer terughoudende kabinetsreactie op de aanbeveling van de Mensenrechtencommissaris over de kinderombudsman?

De leden van de VVD-fractie vragen of het niet beter is om de rechten van kinderen te beschermen via instanties die bevoegdheden hebben, zoals de rechterlijke macht, dan via een college dat weinig invloed heeft, zoals de Nationale Ombudsman.

3. Review current legislation for police detention and first interrogation to ensure that detainees and in particular children, have the right to notify immediately a third party and enjoy the right of access to a lawyer from the outset

De leden van de VVD-fractie steunen de opvatting van het kabinet dat volgens de huidige praktijk toegang tot een advocaat voor verdachten al voldoende verzekerd is. Wel willen zij het kabinet oproepen het huidige beleid te handhaven en niet over te gaan tot aanpassingen, in die zin dat de politie reeds bij het eerste verhoor moet wachten op een advocaat met als mogelijkheid dat er belangrijke informatie verloren kan gaan.

De leden van de VVD-fractie vragen in hoeverre het verhoor van een minderjarige, waar geen advocaat, ouder of voogd bij is, kan dienen als bewijs tegen deze minderjarige of derden.

4. Review the existing mechanisms for assessing complaints against police and consider creating an independent external body

De leden van de PvdA-fractie merken op dat de Mensenrechtencommissaris onder meer aanbeveelt voor klachten tegen de politie een onafhankelijk externe instantie in het leven te roepen. In reactie hierop verwijst het kabinet naar de Nationale Ombudsman die deze rol al vervuld. Hoeveel klachten over de politie komen er jaarlijks bij de Nationale Ombudsman binnen? Richt de aanbeveling van de heer Hammarberg op een meer gespecialiseerd klachteninstituut? Zo ja, wat is het oordeel van het kabinet daarover?

De leden van de VVD-fractie vragen of het kabinet de Nationale Ombudsman een goede instelling vindt voor het opnemen en behandelen van politiekklachten en of is het niet beter dit door de politie zelf te laten doen.

5. Conduct a base-line study to assess the extent to which human rights are integrated into education and training, so that further needs can be identified and addressed

De leden van de GroenLinks-fractie merken op dat het kabinet in zijn reactie op deze aanbeveling wijst op de brief die het op 8 december 2008 naar de Tweede Kamer heeft gestuurd, waarin is aangegeven op welke wijze mensenrechteneducatie is verankerd in het Nederlandse onderwijs. Deze leden constateren dat een brief aan de Kamer niet hetzelfde als een «base-line-study». Is het kabinet bereid een serieuze «base-line-study» naar mensenrechteneducatie in het Nederlandse onderwijs te doen?

---

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2008–2009, 31 001, nr. 66.

Kent het kabinet het onderzoek «Gemiste Kansen? Aandacht voor Mensen- en Kinderrechten in het Nederlandse Onderwijs» van het Platform Mensenrechteneducatie, waaruit blijkt dat mensenrechteneducatie nauwelijks verankerd is in het Nederlandse onderwijs? Erkent het kabinet dat Nederland veelvuldig kritiek heeft gekregen op het gebrek aan mensenrechteneducatie op Nederlandse scholen van internationale organisaties, zoals het Comité voor de Rechten van het Kind en de Raad van Europa?

Is het kabinet zich ervan bewust dat het, ten tijde van aanvaarding van het VN-actieprogramma World Programme for Human Rights Education op 10 december 2005, de toezegging heeft gedaan een actieplan mensenrechteneducatie op te stellen? En is het kabinet er zich van bewust dat het die belofte tot op heden geen gestand heeft gedaan? Wanneer is het kabinet van zins dit actieplan (waarin de criteria, een concrete strategie en een praktisch handvat voor mensenrechteneducatie moeten worden vervat) alsnog op te stellen?

In zijn reactie geeft het kabinet eveneens aan dat het voornemens is in dialoog te treden met het maatschappelijk middenveld om te bezien op welke wijze mensenrechten in het onderwijs kunnen worden gestimuleerd zonder dat dit leidt tot nieuwe regelgeving. Beseft het kabinet dat de verspreiding van het lespakket over mensenrechteneducatie (dat het ministerie van Buitenlandse Zaken voornemens is te gaan ontwikkelen) geen enkele garantie biedt dat scholen daadwerkelijk meer aandacht zullen besteden aan mensenrechteneducatie?

Is het kabinet ervan op de hoogte dat het Platform Mensenrechteneducatie heeft aangedrongen op opname van mensenrechteneducatie in het schoolcurriculum? Is het kabinet zich ervan bewust dat het Platform daarbij heeft aangegeven dat de verspreiding van lesmateriaal onvoldoende is om te voldoen aan de internationale verplichtingen die Nederland is aangegaan?

6. Develop a national human rights action plan to serve as a tool for analysis and continuous improvement of the human rights situation in the Kingdom of the Netherlands

De leden van de VVD-fractie zouden graag van het kabinet horen wat er in een mogelijk actieplan voor mensenrechten zal moeten staan en wie op de uitvoering van dat plan zou moeten toezien. Voorts vragen zij of de mensenrechtensituatie in Nederland niet al voldoende beschermd wordt door de rechterlijke macht.

De leden van de GroenLinks-fractie merken op dat het kabinet in zijn reactie aangeeft te overwegen een nationaal actieplan mensenrechten als instrument voor analyse en verbeteringen van de mensenrechtenpraktijk in Nederland op te stellen. Wanneer wordt de Tweede Kamer geïnformeerd over de uitkomsten van beraadslagingen hieromtrent?

Behandeling van asielzoekers

De leden van de PvdA-fractie hebben kennisgenomen van een brief van Vluchtelingenwerk d.d. 11 juni 2009 met betrekking tot onderhavige rapportage. Heeft het kabinet ook kennis kunnen nemen van de opmerkingen die Vluchtelingenwerk heeft gemaakt over de aanbevelingen van de heer Hammarberg? Zo ja, wat is zijn reactie op de opmerkingen van Vluchtelingenwerk? Zo nee, dan zouden de leden van de PvdA-fractie graag antwoord willen hebben op een aantal punten.

7. Ensure that authorities will have sufficient time to diligently establish the facts of the case and that asylum seekers can discharge the burden of proof within the reformed asylum procedures

De leden van de PvdA-fractie constateren dat het kabinet van mening dat

de voorgestelde wijzigingen in de asielprocedure de zorgvuldigheid vergroten. Hiermee zou voldaan worden aan de aanbeveling van de Commissaris. Kan het kabinet specificeren welke elementen van de voorgestelde nieuwe asielprocedure volgens haar zouden moeten leiden tot meer zorgvuldigheid?

Ook de leden van de SP-fractie vragen op welke onderdelen van de voorgestelde nieuwe asielprocedure het kabinet doelt wanneer gesteld wordt dat in de nieuwe procedure de zorgvuldigheid wordt vergroot en op welke wijze de door de Mensenrechtencommissaris gevraagde grotere zorgvuldigheid daarmee invulling wordt gegeven.

De leden van de GroenLinks-fractie vragen aan het kabinet uit te leggen in hoeverre de voorgestelde wijzigingen in de asielprocedure een verschuiving in de bewijslast, zoals de Mensenrechtencommissaris aanbeveelt, behelzen.

8. Provide reception facilities to all asylum seekers until the final closure of their case

Ten aanzien van deze aanbeveling hebben de leden van de PvdA-fractie de volgende vragen.

Kan het kabinet in het licht van de artikel 3, eerste en tweede lid, onder c, van de Opvangrichtlijn jo. artikel 39 van de Procedurerichtlijn toelichten waarom in Nederland niet in alle gevallen recht op opvang bestaat totdat een rechterlijke instantie de primaire beslissing over het asielverzoek heeft getoetst? Hoe ziet het kabinet in dit verband artikel 11 van het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten dat voorschrijft dat iedereen recht heeft op voldoende voedsel, kleding en huisvesting? Volgens het toezichthoudend comité bij dit verdrag betekent dit dat asielzoekers in de diverse fasen van de procedure recht hebben op fatsoenlijke huisvesting.

Het kabinet stelt dat het verschaffen van opvang tot de asielprocedure definitief is afgerond, leidt tot langere procedures met een beperkte kans op succes en meer herhaalde verzoeken. Kan het kabinet toelichten waarop deze veronderstelling is gebaseerd?

Kan het kabinet nader toelichten wat het bedoelt met de constatering dat rechtbanken prioriteit geven aan de behandeling van zaken vanwege een beperkt recht op opvang?

De leden van de SP-fractie vragen of het kabinet de mening deelt dat meer zorgvuldigheid aan het begin van de procedure bijdraagt aan het verkorten van procedures en het voorkomen van herhaalaanvragen. Waarop baseert het kabinet de stelling dat opvang per definitie langere procedures tot gevolg heeft? Wat is de reactie van het kabinet op de signalen van vreemdelingenrechters dat in verband met de voorziene toegenomen complexiteit de termijn van vier weken niet zal worden gehaald, zodat er voorzienbaar een probleem bestaat in de opvang? Zal de opvang verlengd worden wanneer de zaak niet binnen vier weken door een rechter zal zijn behandeld?

De leden van de VVD-fractie vragen waar vreemdelingen opgevangen gaan worden die na afwijzing in de algemene procedure in het aanmeldcentrum nog vier weken in Nederland mogen blijven. Wordt hen alsnog de toegang tot Nederland verleend? Worden zij in een asielzoekerscentrum opgevangen? Waarom acht het kabinet het wenselijk acht om vreemdelingen die onmiddellijk zijn afgewezen alsnog opvang te bieden? Verwacht het kabinet een aanzuigende werking? Welke voorziening gaat het kabinet treffen om te voorkomen dat een deel van deze vreemdelingen in de illegaliteit beland?

De leden van de GroenLinks-fractie vragen het kabinet toe te lichten hoe het onthouden van opvang voordat de beslissing op de asielaanvraag door de rechter is getoetst zich verhoudt tot de verplichtingen die voortvloeien uit de Opvangrichtlijn.

Is het onthouden van opvang voordat de beslissing op de asielaanvraag door de rechter is getoetst niet in strijd met artikel 11 van het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten, dat voorschrijft dat iedereen recht heeft op voldoende voedsel, kleding en huisvesting? Volgen het toezichthoudend comité ziet deze bepaling immers ook op asielzoekers.

9. Provide for a full judicial review of asylum decisions as well as detention decisions taken

De leden van de CDA-fractie vragen hoe vaak in 2008 is gekozen voor een lichter toezichtmiddel in plaats van detentie op grond van artikel 6 dan wel artikel 59 van de Vreemdelingenwet 2000. Welke lichtere toezichtmiddelen zijn gekozen?

Op welke wijze zal in de Nederlandse regelgeving worden omgegaan met de toepassing van artikel 15, zesde lid 6, van de Europese Terugkeerrichtlijn?

De leden van de PvdA-fractie vragen of het kabinet van mening is dat er een verschil bestaat tussen artikel 83 van de Vreemdelingenwet, welke een ex nunc toetsing inhoudt, en de marginale toetsing, zoals deze door de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State wordt toegepast. Zo ja, kan het kabinet toelichten waarom, zonder een oplossing te bieden voor de marginale toetsing, er met enkel de aanpassing van artikel 83 van de Vreemdelingenwet voldaan wordt aan de aanbeveling om te komen tot een «full and ex nunc assessment», zoals het Europese Hof voor de Rechten van de Mens die voorstaat?

Kan het kabinet aangeven hoe vaak in 2008 gekozen is voor een lichter toezichtmiddel in plaats van detentie op grond van zowel artikel 6 als artikel 59 van de Vreemdelingenwet?

Ook de leden van de SP-fractie vragen of naar mening van het kabinet met de aanpassing van artikel 83 van de Vreemdelingenwet wordt voldaan aan de aanbeveling voor een «full and ex nunc assessment». Waarop baseert het kabinet zijn mening? Deelt het kabinet de mening van deze leden dat ook detentie volledig getoetst moet worden om te kunnen bezien of er een mogelijk lichter middel beschikbaar is?

De leden van de GroenLinks-fractie vragen waarom de vraag of volstaan kan worden met een ander, lichter, toezichtmiddel slechts marginaal getoetst wordt door de rechter. Kan gemotiveerd worden waarom de aanbeveling van de Mensenrechtencommissaris op dit punt niet wordt overgenomen?

Habeas corpus zou met de grootst mogelijke zorgvuldigheid moeten zijn omkleed, met name waar het kwetsbare groepen betreft. Daar hoort volle toetsing door de rechter bij. Is het kabinet niet van mening dat volle toetsing door de rechter, van de vraag of met een lichter middel kan en dient te worden volstaan, bijdraagt aan de zorgvuldigheid, zo vragen deze leden.

10. Ensure that asylum seekers, including those whose claims have been rejected, are adequately informed of the procedure

De leden van de CDA-fractie vragen hoe wordt omgegaan met de informatie over de Nederlandse asielprocedure aan asielzoekers voor wie geen folders in de eigen taal beschikbaar zijn.

De leden van de SP-fractie vragen op welke wijze wordt gecontroleerd of asielzoekers ook daadwerkelijk begrepen hebben wat de asielprocedure inhoudt, zoals in de uitgereikte folders staat vermeld?

11. Enhance occupation and training for aliens in detention and reception facilities and promote the new scheme allowing non-detained asylum seekers to work

De leden van de CDA-fractie merken op dat gesteld wordt dat in de detentie- en uitzetcentrum geen (beroeps)onderwijs zal worden aangeboden. Hoe verhoudt dit zich tot de leerplicht van minderjarigen en de in verband daarmee in de Koppelingswet opgenomen uitzonderingsbepaling?

De leden van de SP-fractie vragen waarom in detentie- en uitzetcentra geen korte programma's worden aangeboden, nu blijkt dat meer dan de helft van de in bewaring genomen vreemdelingen weer in vrijheid wordt gesteld en uitzetting achterwege blijft.

De leden van de VVD-fractie vragen welke analyse gemaakt is met betrekking tot het mogelijk maken voor asielzoekers om in Nederland arbeid te verrichten. Heeft het kabinet het Deense model geëvalueerd? Wat zijn hier de mogelijkheden? Is het mogelijk om de wet te wijzigen zodat asielzoekers met een lopende aanvraag arbeid kunnen verrichten zonder dat zij in Nederland sociale zekerheidsrechten opbouwen? De leden van de VVD-fractie verzoeken het kabinet hier uitgebreid op in te gaan.

12. Review the current scheme of detaining all asylum seekers arriving by air in the light of the Asylum Procedures Directive, leave families united and limit detention of children to exceptional circumstances precisely prescribed by law

De leden van de PvdA-fractie merken op dat het kabinet stelt dat kwetsbare groepen, zoals kinderen, een uitzondering vormen binnen het detentiebeleid. Kan worden toegelicht in hoeverre de uitzondering ook geldt voor alleenstaande minderjarige asielzoekers in de gesloten OC-procedure?

De leden van de SP-fractie vragen hoe de grensdetentie zich verhoudt met de voorstellen van de Europese Commissie om het gebruik van vreemdelingenbewaring te verminderen, en voor ongeleide minderjarige asielzoekers te verbieden? Zij vragen hoe de grensdetentie van alle asielzoekers die via Schiphol inreizen zich verhoudt tot artikel 13 van de Schengengrenscore. Artikel 13 bepaalt immers weliswaar dat aan een onderdaan van een derde land die niet aan alle vermelde toegangsvoorwaarden voldoet, de toegang tot het grondgebied tot de lidstaten wordt geweigerd, maar ook dat dit de toepassing van bijzondere bepalingen inzake asielrecht en internationale bescherming onverlet laat. Deze leden vragen om een reactie van het kabinet op dit punt.

De leden van de VVD-fractie vragen hoe het kabinet tot de conclusie is gekomen dat het minder onwenselijk is om een gezin te scheiden door één ouder vast te zetten, terwijl de rest van het gezin in een asielzoekerscentrum verblijft, dan om het gehele gezin op te vangen in speciaal daarvoor ingerichte opvanglocatie. Geeft het kabinet hiermee aan dat de bestaande opvang ontoereikend is?

Ook de leden van de GroenLinks-fractie vragen hoe de grensdetentie van alle asielzoekers die via Schiphol inreizen zich verhoudt tot artikel 13 van de Schengengrenscore.

Kan het kabinet in het licht hiervan aangeven of en waarom grensdetentie van alle asielzoekers die via Schiphol inreizen niet in strijd is met artikel 18 van de Procedurerichtlijn, dat bepaalt dat lidstaten een persoon niet in bewaring mogen houden uitsluitend omdat hij een asielzoeker is, en artikel 31 van het Vluchtelingenverdrag dat bepaalt dat er geen sancties worden opgelegd aan vluchtelingen en asielzoekers op basis van hun illegale inreis of aanwezigheid en dat er geen andere restricties mogen worden gesteld aan hun bewegingsvrijheid dan noodzakelijk?

Waarom is de detentie van asielzoekers die via Schiphol inreizen wel noodzakelijk als detentie van asielzoekers die over land inreizen niet noodzakelijk is?

Welke groepen behalve kinderen worden door het kabinet als kwetsbaar aangemerkt? Verschilt de definitie van kwetsbare groepen van het kabinet van de definitie van de Europese Commissie van vreemdelingen met bijzondere behoeften en kwetsbare groepen, waaronder in ieder geval minderjarigen, alleenstaande minderjarigen, gehandicapten, ouderen, zwangere vrouwen, alleenstaande ouders met kinderen, personen met psychische problemen en slachtoffers van marteling, verkrachting of andere ernstige vormen van psychologisch, fysiek of seksueel geweld worden verstaan?

Welke uitzonderingen kent het beleid voor deze groepen voor wat betreft detentie op grond van artikelen 6 en artikel 59 van de Vreemdelingenwet en opvang gedurende en na afloop van de asielprocedure?

Op welke wijze worden de belangen van personen behorend tot kwetsbare groepen gewaarborgd, nu, zoals het kabinet in zijn reactie op aanbeveling 9 zelf aangeeft, de rechterlijke toetsing van de vraag of er voor deze kwetsbare personen aanleiding bestaat voor een ander, lichter, toezichtmiddel slechts terughoudend geschiedt, zo vragen de leden van de GroenLinks-fractie.

13. Introduce and ensure effective application of the principle of the best interest of the child in asylum and refugee law and policy

De leden van de PvdA-fractie vragen het kabinet toe te lichten hoe in het huidige (alleenstaande minderjarige vreemdelingen) beleid rekening wordt gehouden met het belang van het kind en wat zij beschouwt als het belang van het kind.

De leden van de SP-fractie constateren dat de Mensenrechtencommissaris zegt dat de snelle 48-uurs procedure in de aanmeldcentra voor alleenstaande minderjarige asielzoekers volkomen ongeschikt is. Is het kabinet bereid deze procedure af te schaffen voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen? Deze leden delen de mening van de Mensenrechtencommissaris dat er alternatieven moeten worden gezocht voor de vreemdelingendetentie van alleenstaande minderjarige vreemdelingen en slachtoffers van mensenhandel, net zoals dat eerder is gebeurd voor kinderen die voorheen met hun ouders in vreemdelingenbewaring gezet werden. Op welke wijze gaat het kabinet alternatieven bieden en is het kabinet bereid om het verschil in toepassing van vreemdelingenbewaring voor kinderen met en zonder ouders op te heffen?

14. Establish a concept of guardianship with regular, frequent visits for unaccompanied minors and ensure that each stateless child living in the Kingdom of the Netherlands can acquire a nationality

De leden van de SP-fractie vragen waarom het kabinet zich niet herkent in het beeld van de Mensenrechtencommissaris dat een oplossing moet worden gecreëerd voor kinderen in Nederland zonder nationaliteit. Wat zijn de argumenten hiervoor?

Immigratie

15. Review current entry conditions for family reunification and formation to ensure that tests, fees and age requirements do not amount to a disproportionate obstacle

De leden van de SP-fractie vragen wanneer de resultaten van de evaluatie Wet Inburgering Buitenland naar de Kamer worden gestuurd. Is het kabinet bereid in de evaluatie op de door de Mensenrechtencommissaris genoemde punten expliciet in te gaan? De Mensenrechtencommissaris stelt vast dat veel kinderen bedreigd worden met scheiding van hun ouder door het strenge gezinsherenigingbeleid in Nederland. Kinderrechtenorganisaties, zoals Unicef Nederland en Defence for Children, bepleiten al langer dat er bijzonder regels nodig zijn als het gaat om gezinshereniging met kinderen. Deelt het kabinet de mening van deze leden dat wanneer het kind of de ouder een permanent verblijfsrecht heeft in Nederland, de ouder of het kind die dat nog niet heeft, moet worden toegelaten op grond van artikel 10 van het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind dat stelt dat verzoeken tot gezinshereniging met welwillendheid, menselijkheid en spoed behandeld moeten worden?

De leden van de VVD-fractie vragen of de evaluatie van Wet Inburgering Buitenland aanleiding geeft het examen te verzwaren.

De leden van de VVD-fractie delen de mening van de Mensenrechtencommissaris dat leges geen migratiebeperkend instrument dienen te zijn. Kostendekkendheid moet de basis zijn voor het vaststellen van de leges. Derhalve wijzen deze leden van de VVD-fractie erop dat het systeem nog verre van kostendekkend is. Ongeveer 65% van de totale kosten voor het aanvragen van een vergunning moet door de belastingbetaler worden opgebracht. Met het kabinet zijn de leden van de VVD-fractie daarom van oordeel dat voor verlaging van leges geen ruimte is. Mogen deze leden aannemen dat het rapport voor het kabinet geen aanleiding is dit standpunt te herzien?

De leden van de VVD-fractie onderschrijven de reactie van het kabinet dat de verblijfgever duurzaam in staat moet zijn de volledige kosten van de komst en het verblijf van de partner op zich te nemen, zodat een (aanvullend) beroep op de algemene middelen redelijkerwijs is uitgesloten. Zij vragen met welke plannen het kabinet gaat komen om de zelfredzaamheid van immigranten te vergroten. Is het bereid een beroep op de bijstand zolang een immigrant nog geen permanent verblijfsvergunning bezit te koppelen aan het verlies van de verblijfsvergunning? Tevens vragen zij of het kabinet bereid is de leeftijdsgrens voor huwelijksmigratie te verhogen naar 24 jaar.

16. Review proposals made to reform the TBS system to include a solution for detained aliens declared undesirable who cannot be repatriated to their country of origin

De leden van de PvdA-fractie vragen of het kabinet, mede in het licht van het rapport van Regioplan (maart 2008) over ongewenst verklaarde vreemdelingen in de tbs, kan aangeven welke oplossing het ziet voor ongewenst verklaarde vreemdelingen die een tbs-maatregel opgelegd hebben gekregen en bij wie geen zicht is op terugkeer naar het land van herkomst.

Kinderrechten

20. Expedite the ratification of the Council of Europe Convention on the protection of children against sexual exploitation and abuse as well as the Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the involvement of children in armed conflict and withdraw all its reservations to the said convention

De leden van de SP-fractie vragen wanneer de Kamer zal worden geïnformeerd over de heroverweging van het kabinet inzake de voorbehouden bij het Internationaal Verdrag inzake de rechten van het kind.

De leden van de VVD-fractie vragen de regering nogmaals om de voorbehouden van Nederland bij het Internationale Verdrag inzake de rechten van het kind te behouden. De voorbehouden zijn in het verleden in volle verstand gemaakt en de regering heeft aangegeven zelf ook inhoudelijke argumenten te hebben voor deze voorbehouden. Hierbij willen de leden van de VVD-fractie expliciet opmerken dat 16- en 17-jarigen in uitzonderingsgevallen als volwassene berecht moeten kunnen blijven worden. Hierbij denken de leden van de VVD-fractie bijvoorbeeld aan ernstig gewelddadige moorden.

21. Legislate on the obligation to report child abuse for professionals dealing with children, notably social workers, teachers and medical professionals

De leden van de VVD-fractie vragen zich af of het kabinet deze aanbeveling niet helemaal verkeerd interpreteert. Deze leden interpreteren «the obligation to report» in de lijn van vele kinderbelangenorganisaties als de verplichting om te melden, een meldplicht, en niet als de verplichting om een meldcode te hebben. Zij vragen of een dergelijke verplichting geen wassen neus is, aangezien degene die er één heeft nog niet verplicht is hem te volgen.

22. Ensure that the highest standards for the protection of children's rights, including the full prohibition of corporal punishment, are a reality in the whole of the Kingdom of the Netherlands

De leden van de SP-fractie vragen op welke wijze het kabinet invulling gaat geven aan oplossingen van het door de Mensenrechtencommissaris geconstateerde gebrek aan voorlichting inzake het recht op gezondheidszorg voor illegale kinderen.

De leden van de VVD-fractie merken op dat het kabinet meldt dat fysieke bestraffing van kinderen bij wet verboden is. Deze leden vragen de regering echter of het een overzicht kan geven met betrekking tot de vragen hoe vaak er een dergelijke bestraffing wordt geconstateerd, in hoeveel gevallen er wordt vervolgd en veroordeeld en in hoeveel gevallen er een alternatieve weg gekozen wordt. Voorts zouden de leden van de VVD-fractie graag te horen krijgen welke groepen van de samenleving bij dergelijke delicten oververtegenwoordigd zijn.

23. Ban the use of the «Mosquito» by state and local authorities as well as by private entities

De leden van de SP-fractie onderschrijven de zorg van Mensenrechtencommissaris inzake de Mosquito en vragen het kabinet naar de voortgang van de afspraken met de gemeenten.

De leden van de VVD-fractie roepen het kabinet op om zijn besluit om de Mosquito niet wettelijk te faciliteren of te reglementeren te heroverwegen. Ten eerste denken zij dat als het een schending van de grondrechten oplevert, een wet voldoende basis zal zijn voor het gebruik ervan. Ten tweede menen zij dat het een effectief en niet-schadelijk middel is om

overlast tegen te gaan. En ten derde zijn zij van mening dat door een uniform gebruikersreglement er minder kans is op verschillen in gebruik van de Mosquito.

24. Ensure the quality and equivalence of school programmes used in all Youth Institutions, civil and custodial, to guarantee equal opportunities for detained children

De leden van de VVD-fractie merken op dat het kabinet van mening is dat met het huidige scholingsbeleid aan de aanbevelingen tegemoetkomen. Deze zouden dit graag ondersteund zien aan de hand van cijfers. Zij vragen in ieder geval hoeveel procent van de kinderen uit jeugdinrichtingen na deze periode een baan vindt en hoe groot dat percentage is bij kinderen, die niet in dergelijke inrichtingen hebben gezeten. Voorts zouden zij bij beide groepen apart graag te horen krijgen welk percentage kinderen na de scholingsperiode moeite heeft een baan te vinden en welk percentage helemaal geen baan vindt. Voorts zouden deze leden graag van de beide groepen apart te horen krijgen welk percentage werk onder hun niveau vindt en welk percentage werk boven hun niveau vindt. Hiermee zou er bij voorkeur uitgegaan kunnen worden van het advies dat een kind van de basisschool of anders het advies van de Cito-toets. Voorts zouden de leden van de VVD-fractie graag te horen krijgen hoe vaak de 1000-urennorm gehaald wordt. De regering mag hiernaast van deze leden naar eigen inzicht andere relevante cijfers geven. Indien blijkt dat de kinderen, die in jeugdinrichtingen hebben gezeten, meer problemen hebben met het vinden en behouden van werk, willen deze leden graag weten of dit met een leerachterstand te maken heeft. Zo ja, dan willen zij graag weten waarom de leerachterstand in jeugdinrichtingen onvoldoende wordt ingehaald.

Preventie van discriminatie

De leden van de VVD-fractie vragen of het kabinet bereid is de uitzondering in artikel 3 Algemene wet gelijke behandeling te laten vervallen. Indien dit niet zo is, vragen zij of het kabinet expliciet kan aangeven welk onderscheid tussen dit ambt met andere beroepsgroepen het rechtvaardigt dat hiervoor wel en voor andere beroepsgroepen geen onderscheid gemaakt mag worden.

27. Establish better coordination and cooperation between all antidiscrimination bodies, police, public prosecutors and courts and streamline data collection procedures

De leden van de SP-fractie vragen wanneer de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen in werking zal treden.

De leden van de GroenLinks-fractie vragen of het kabinet kan garanderen dat de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen inderdaad nog dit jaar in werking zal treden.

31. Extend the anti-discrimination legislation to all forms of education, goods and services (including, red.) public transport and social protection and to provide full access to all forms of public transport without applying financial impediments for persons with disabilities

De leden van de VVD-fractie zijn er blij mee dat het kabinet deze aanbeveling onderschrijft. Zij vragen of het kabinet ook bereid is af te zien van het advies van de Raad van State dat scholen homoseksuele leraren mogen weigeren.

33. Recognise the Roma and Sinti as a minority under the Framework Convention for the Protection of National Minorities and involve Roma and Sinti in all levels of political decision making

De leden van de GroenLinks-fractie vragen waarom het kabinet meent dat slechts het aansporen van gemeenten en het financieren van een kennisinstituut, dat gemeenten ondersteunt bij het aangaan van een dialoog met de Roma- en Sintigemeenschappen in Nederland, voldoende is in het licht van de zorgen die zowel de Mensenrechtencommissaris als de Europese Commissie tegen racisme en Intolerantie hebben geuit over de achterstand en achterstelling van Roma en Sinti in Nederland.

Racisme, xenofobie, antisemitisme en intolerantie tegenover moslims

De leden van de VVD-fractie lezen onder dit kopje een tekst waarin vooral over moslims en geloof gesproken wordt. Deze leden hebben het idee dat deze termen onzorgvuldig door elkaar gebruikt worden en zouden graag een nadere toelichting krijgen over de manier hoe deze tekst geïnterpreteerd moet worden. Voorts vragen zij waarom er enkel gesproken wordt over intolerantie tegenover moslims en niet over intolerantie in het algemeen.

34. Promote publicly the national action plan against racism and xenophobia and monitor its implementation in close cooperation with civil society

De leden van de VVD-fractie vragen over welke verhoudingen het nationale actieplan racisme en xenofobie gaat en op wie dit actieplan zich richt. Deze leden zouden het immers erg jammer vinden als het enkel bedoeld is om het bejegenen van minderheden door de meerderheden of de bejegening van moslims door niet-moslims te verbeteren, zonder dat er naar de bejegening tussen minderheden onderling of de bejegening van minderheden naar de meerderheden gekeken wordt. De leden van de VVD-fractie hebben liever een aanpak waar iedere groep in de Nederlandse samenleving bij betrokken wordt en aangesproken wordt op de eigen verantwoordelijkheid, zo worden de problemen echt opgelost. Immers willen ook minderheidsgroepen wel eens discriminerend of intolerant optreden tegenover andere groepen in de samenleving.

De leden van de GroenLinks-fractie vragen of het kabinet zich realiseert dat een dergelijk actieplan al sinds februari 2005 aan de Kamer is toegezegd. Kan het kabinet garanderen dat dit actieplan inderdaad nog voor het zomerreces verschijnt?

Strijd tegen het terrorisme

De leden van de SP-fractie merken met betrekking tot terrorismemaatregelen op dat het begrip «terrorisme» aan inflatie onderhevig lijkt. Steeds vaker duikt de term «terrorisme» op in zaken waarin hij niet aansluit bij de terminologie in wetten en in verdragen. We moeten hiervoor waken, omdat er in het kader van terrorismebestrijding bevoegdheden worden toegekend die veel verder gaan dan de bevoegdheden voor de bestrijding van «normale» criminaliteit. Deelt het kabinet de zorg dat hierbij het gevaar dreigt van een hellend vlak?

II Reactie van het kabinet